

แนวปฏิบัติในการสอบปากคำของพนักงานสอบสวน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖
ของสถานีตำรวจภูธรเมืองชัยนาท

POLICE
ITA
2023

สถานีตำรวจภูธรเมืองชัยนาท

ประกาศสถานีตำรวจภูธรเมืองชัยนาท เรื่อง แนวปฏิบัติในการสอบปากคำของพนักงานสอบสวน

ตามเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐ (Integrity Transparency Assessment : ITA) ได้กำหนดตัวชี้วัด การบริหารงาน ในการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ โดยให้หน่วยงานจัดให้มีมาตรฐานการภายในเพื่อส่งเสริมความโปร่งใส และ ป้องกันการทุจริต ในหัวข้อ “แนวปฏิบัติในการสอบปากคำของพนักงานสอบสวน” นั้น

เพื่อให้การสอบปากคำของพนักงานสอบสวนของ สถานีตำรวจภูธรเมืองชัยนาท เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติ จึงได้กำหนดแนวทางตามมาตรฐานการปฏิบัติ ตามข้อมูลแนบท้ายประกาศนี้

จึงประกาศมาให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

พันตำรวจเอก

(ปฎิกรณ์ หาญหัตถกิจ)

ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรเมืองชัยนาท

๑.แนวปฏิบัติในการสอบปากคำของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๑. ความหมายของการสอบสวน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒ (๑๑) ได้บัญญัติว่า การสอบสวนหมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ซึ่งพนักงานสอบสวน ได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือข้อพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิด มาฟ้องลงโทษ ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา๒(๑๑)แล้ว ความหมาย ของการสอบสวนคดีอาญา มีดังนี้

- ๑.เป็นการรวบรวมพยานหลักฐาน
๒. การดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติตาม ป.วิ.อาญา
๓. โดยพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา
๔. เพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิด

๒. ผู้มีอำนาจสอบสวน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๘ บัญญัติว่า ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดพระนคร และจังหวัดธนบุรีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่านายร้อยตำรวจตรีขึ้นไปมีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือ เชื่อว่าได้เกิด ภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้ สำหรับในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีให้ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือ เทียบเท่านายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิดหรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจ ของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้ ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และ มาตรา ๒๑ ความผิดอาญาได้เกิดในเขตอำนาจ พนักงานสอบสวนคนใดโดยปกติให้เป็นหน้าที่พนักงานสอบสวนผู้นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนความผิดนั้น ๆ เพื่อดำเนินคดีเว้นแต่เมื่อมีเหตุจำเป็นหรือเพื่อความสะดวกจึงให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ผู้ต้องหาที่มีที่อยู่หรือ ถูกจับเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวน ในเขตท้องที่ใดมีพนักงานสอบสวนหลายคนการดำเนินการสอบสวนให้อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงาน สอบสวนผู้เป็นหัวหน้าในท้องที่นั้นหรือผู้รักษาราชการแทน เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ จะเห็นว่าได้มีการกำหนด ผู้มีอำนาจสอบสวนไว้ดังนี้

๑. เป็นเจ้าพนักงานที่มีตำแหน่งที่กำหนด

๒. มีเขตอำนาจหน้าที่ตามท้องที่ที่กำหนดคือ

- ๒.๑. ท้องที่ที่การกระทำผิดเกิด (ที่เกิดเหตุ)
- ๒.๒. ท้องที่ที่ผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ในเขตอำนาจของตน
- ๒.๓. ท้องที่ที่ผู้ต้องหาถูกจับ เจ้าพนักงานที่ไม่มีคุณสมบัติตามข้อที่๑และ๒ไม่มีอำนาจสอบสวนความผิดทางอาญาเรื่องนั้น ดังนั้น อำนาจสอบสวน ผูกพันเฉพาะตัวเจ้าพนักงานผู้มีตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมายและมีเขตท้องที่รับผิดชอบเกี่ยวกับความผิดนั้นเท่านั้น ***

คำว่าเจ้าพนักงานตำแหน่งอื่นย่อมหมายความว่าถึงตำแหน่ง เช่นเดียวกันแต่ไม่ได้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง กับความผิดนั้น เช่น เป็น ร.ต.อ. รับราชการประจำสถานีตำรวจเดียวกัน แต่ขณะเกิดเหตุผู้นั้นมิใช่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง มิได้เข้าเวรปฏิบัติหน้าที่ หรืออยู่ระหว่างเวลาพักราชการก็ไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับการสอบสวนเรื่องนั้น

• ๓. อำนาจสอบสวนเกิดขึ้นเมื่อใด

เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๐) มาตรา ๑๘ และ มาตรา ๑๓๐ แล้วจะเห็นได้ว่า อำนาจสอบสวนเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นแล้วนั่นเอง หากไม่มีการกระทำความผิดก็ไม่อำนาจสอบสวน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าอำนาจสอบสวนผูกพันกับการกระทำความผิดอาญาเป็นรายเรื่อง เมื่ออำนาจสอบสวน ของพนักงานสอบสวนเกิดขึ้นถ้าเสร็จแล้วก็จะตกอยู่ในอำนาจสอบสวนผู้นั้นทั้งหมดโดยถือการกระทำอันเป็น ความผิดนั้นเป็นหลัก ไม่ว่าจะมีส่วนร่วมกระทำความผิดมากน้อยเพียงใด การกระทำนั้นจะเป็นความผิดฐานใดบ้าง ไม่ว่าจะจับกุมผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ เมื่อใดก็ตกอยู่ในอำนาจสอบสวนของเจ้าพนักงานสอบสวนผู้นั้นทั้งสิ้น เพราะเป็นการกระทำความผิดในเรื่องเดียวกัน จะแยกสอบสวนเป็นคนละคดีมิได้เนื่องจากพยานหลักฐานชุดเดียวกัน จึงต้องอยู่ภายใต้หลักกฎหมายอันเดียวกันนั่นเองเมื่อเริ่มสอบสวนแล้ว พนักงานสอบสวนก็จะใช้อำนาจตามกระบวนการสอบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเพื่อหารายละเอียดแห่งความผิดเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ ของผู้ต้องหา ซึ่งมีกฎหมายรองรับการใช้อำนาจสอบสวนทุกขั้นตอนต่อเนื่องไปจนการสอบสวนเสร็จสิ้น เมื่ออำนาจสอบสวนเกิดขึ้นแล้ว นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป พนักงานสอบสวนจึงเริ่มใช้อำนาจต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ การสอบสวนการกระทำความผิด เรื่องนั้นได้อย่างเต็มที่ตามกฎหมายบัญญัติไว้ดังบทบัญญัติในมาตราดังต่อไปนี้

มาตรา ๑๓๒ : เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมหลักฐาน ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจดังต่อไปนี้

๑) ตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหา (ไม่ต้องยินยอม)

๒) ค้น

๓) หมายเรียกบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของ

๔) ยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบ

มาตรา ๑๓๓: พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกหมายเรียกผู้เสียหายหรือบุคคลใดซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำของเขาอาจเป็นประโยชน์แก่คดีให้มาตามเวลาและสถานที่ในหมายแล้วให้ถามปากคำบุคคลนั้นได้ การถามปากคำนั้น พนักงานสอบสวนจะให้ผู้ให้ถ้อยคำสาบานหรือปฏิญาณตัวเสียก่อนก็ได้และต้องปฏิบัติ ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยเรื่องพยานบุคคล ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนตักเตือน พุดให้ท้อใจ หรือใช้กลอุบายอื่นเพื่อป้องกันมิให้ถ้อยคำ ซึ่งอยากจะให้ ด้วยความเต็มใจ ฯลฯ

มาตรา ๑๓๔ : เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเองหรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมา อยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติบิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแล้วให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหา ให้ทราบ การแจ้งข้อหาตามวรรคหนึ่ง จะต้องมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดตามข้อหา นั้น ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็วต่อเนื่องและเป็นธรรม พนักงานสอบสวนต้องให้โอกาสผู้ต้องหาที่จะแก้ข้อหาและที่จะแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์แก่ตนได้

มาตรา ๑๓๔/๑: ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่ผู้ต้องหาไม่อายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้ **พนักงานสอบสวนถาม**ผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐ จัดหาทนายความให้

มาตรา ๑๓๕ : ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็น การให้คำมั่นสัญญาขู่เชื้ญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือการกระทำโดยมิชอบประการใดๆเพื่อจูงใจให้เขา ให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่ต้องหา นั้น

๔. การสอบสวนมีความสำคัญอย่างไร

ในระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐนั้น ได้ให้ความสำคัญต่อการสอบสวนคดีเป็นอย่างมาก คือ

๑. การสอบสวนเป็นเงื่อนไขในการฟ้องคดีของพนักงานอัยการ มาตรา ๑๒๐ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้พนักงาน อัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาล โดยมีได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน”

๒. การสอบสวนเป็นเงื่อนไขในการรับฟ้องคดีของศาล มาตรา ๒๒ เมื่อความผิดเกิดขึ้นอ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้น ในเขตอำนาจของศาลใดให้ชำระที่ตามนั้น แต่ถ้า

(๑) เมื่อจำเลยมีที่อยู่หรือถูกจับในท้องที่หนึ่ง หรือเมื่อเจ้าพนักงานทำการสอบสวนในท้องที่หนึ่งนอกเขต ของศาลดังกล่าวแล้ว จะชำระคดีที่ศาลซึ่งท้องที่นั้น ๆ อยู่ในเขตอำนาจก็ได้

(๒) เมื่อความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรไทยให้ชำระคดีนั้นที่ศาลอาญา ถ้าการสอบสวนได้กระทำการ ลงในท้องที่หนึ่งซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลใด ให้ชำระที่ศาลนั้นได้ด้วย

คำว่า “มิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน” หมายความว่าอย่างไร

๑. ไม่มีการสอบสวนความผิดนั้นเลย พนักงานอัยการย่อมไม่มีอำนาจฟ้องแน่นอนเพราะระบบการดำเนินคดี ฟ้องร้องโดยรัฐต้องผ่านกระบวนการสอบสวนเสียก่อนที่เรียกว่า กระบวนการยุติธรรมนั่นเอง

***** สอบสวน > ฟ้องร้อง > รับฟ้อง > พิจารณา > พิพากษา**

๒. มีการสอบสวนแต่ไม่มีอำนาจ เช่น มิใช่ท้องที่ที่มีอำนาจสอบสวนที่กฎหมายกำหนดไว้คือ ก. ท้องที่เกิดเหตุ ข. ท้องที่ผู้ต้องหาอยู่ ค. ท้องที่ผู้ต้องหาถูกจับ

๓. กระทำโดยเจ้าพนักงานผู้ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดคือต้องกระทำโดยพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่การกระทำโดยผู้ที่มีไม่มีอำนาจเกี่ยวข้อง เช่น ผู้นั้นมิใช่ผู้มีหน้าที่ หรือมิใช่เวรของตน เป็นต้น

๔. กระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่

ก. การสอบสวนที่ไม่เป็นธรรมอันเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ ป.วิอาญา มาตรา ๑๓๔

ข. ความผิดเดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องกัน แยกสำนวนสอบสวนเป็นคนละคดีเพื่อนำพยานในสำนวนคดีหนึ่ง ไปใช้ยืนยันในอีกสำนวนคดีหนึ่ง ทั้งที่เป็นความผิดอันเดียวกัน เป็นการเอาเปรียบผู้ต้องหา เพราะหากรวมสำนวนเป็น เรื่องเดียวกันก็จะอ้างผู้ต้องหาในคดีเดียวกันเป็นพยานไม่ได้จึงเป็นการสอบสวนที่ไม่เป็นธรรม เป็นการมิชอบด้วย กฎหมาย

ค. เมื่อได้สอบสวนจนพนักงานสอบสวนขออนุมัติต่อศาลเพื่อจับกุมผู้ต้องหาและศาลได้อนุมัติให้จับผู้ต้องหา ตามหมายจับ ต่อมาผู้ต้องหาที่เข้าพบพนักงานสอบสวนฯ ได้ชักปากคำผู้ต้องหาแล้วเห็นว่าถ้อยคำเป็นประโยชน์ ต่อคดีพนักงานสอบสวนจึงสอบสวนผู้ต้องหานับเป็นพยานโดยไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๓๔ ไม่แจ้งข้อหาให้ทราบ แล้วสอบสวนเป็นพยานยืนยันต่อผู้ต้องหาอื่นทั้งที่ยังมีสถานภาพเป็นผู้ต้องหาอยู่จึงรับฟังเป็นพยานไม่ได้

จากตัวอย่างข้างต้น เห็นได้ว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยจากการปฏิบัติของพนักงานสอบสวน ปัญหาอีกประเภทหนึ่งคือการสอบสวนการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร ซึ่งกฎหมายบัญญัติ ให้อธิบดีกรมอัยการหรืออัยการสูงสุดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแต่อัยการสูงสุด อาจมอบหมายหน้าที่นั้น ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนแทนก็ได้

***** คำว่า ความผิดซึ่งมิใช่โทษตามกฎหมายไทยได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย หมายความว่าอย่างไร** ๑. กระทำนอกเขตพื้นแผ่นดินไทย ๒. กระทำในเขตสถานทูตหรือสถานกงสุลต่างประเทศที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย ๓. กระทำในสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ

- ๔. กระทำบนเรือไทยหรืออากาศยานไทยที่อยู่นอกประเทศไทย
- ๕. กระทำบนเรือหรืออากาศยานต่างประเทศที่อยู่ในประเทศไทย ถ้อยคำของบทบัญญัติในมาตรา ๒๐ ดังกล่าว หมายความว่า “ความผิดนั้นได้กระทำความผิด นอกราชอาณาจักรไทย” ซึ่งถือเอาการกระทำผิดแท้จริงเป็นหลักในการพิจารณาว่าการกระทำผิดนั้นได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทยหรือไม่ ถ้าการกระทำนั้นกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทย (นอกเขตแดนไทย) การสอบสวนก็อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๒๐

ปัญหา คือ ความผิดที่กระทำความผิดในเขตสถานทูตหรือสถานกงสุลต่างประเทศในประเทศไทยจะถือเป็น การกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทยหรือไม่ อีกนัยหนึ่งคือพื้นที่ดินอันเป็นที่ตั้งสถานทูตหรือสถานกงสุล ของรัฐต่างประเทศ จะเป็นดินแดนของรัฐต่างประเทศหรือไม่

คำตอบคือ พื้นที่ดินอันเป็นที่ตั้งของสถานทูตหรือสถานกงสุลในประเทศไทย เป็นแผ่นดินไทย จึงเป็นราชอาณาจักรไทยอยู่ภายใต้อำนาจสอบสวนของเจ้าพนักงานสอบสวนตามมาตรา ๘๔, ๘๕ ซึ่งใช้กับการกระทำที่ได้กระทำ ลงในราชอาณาจักรไทยที่ความผิดได้เกิดอ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดในเขตท้องที่นั้นหรือผู้ต้องหามีที่อยู่หรือถูกจับในเขต ท้องที่ นั้น แต่อย่างไรก็ดีสถานทูตหรือสถานกงสุลต่าง ๆ ของทุกประเทศได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกัน ทางทางทูต ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศดังนั้นเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในเขตสถานทูตหรือสถานกงสุลต่างประเทศ ในประเทศ ไทย พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่เกิดเหตุขึ้นก็ไม่อาจจะเข้าไปดำเนินการสอบสวนหรือกระทำการใดๆ ในสถานที่ ดังกล่าวได้เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้แทนของรัฐต่างประเทศที่เป็นเจ้าของสถานทูตหรือสถานกงสุلدังกล่าว จึงจะ เข้าไปดำเนินการได้ ส่วนการกระทำความผิดบนเรือไทยหรืออากาศยานไทยกระทำในสถานทูตหรือสถานกงสุลไทย ที่อยู่ ต่างประเทศ การสอบสวนอยู่ภายใต้มาตรา ๒๐

ราชอาณาจักรไทยมีพื้นที่ ดังนี้

๑. พื้นดิน พื้นน้ำ ภาควิชาพื้นอากาศเหนือประเทศไทย ทะเลอาณาเขต -๑๒ ไมล์ทะเลนับแต่น้ำลงต่ำสุด
๒. เรือไทย อากาศยานไทยที่อยู่นอกเขต สถานทูตไทย มิใช่เขตราชอาณาจักรไทย
๓. เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ๒๐๐ ไมล์ทะเล มิใช่ราชอาณาจักรไทย(มิใช่อำนาจอธิปไตย)แต่อยู่ใน ลิทธิอธิปไตย (ความดูแล) เฉพาะบางกรณี: ประมง ทรัพยากรทางทะเล
๔. ฐานชุดเจาะน้ำมัน แก๊สในอ่าวไทยตั้งอยู่นอกราชอาณาจักรไทย(พื้นที่เขต๑๒ไมล์ทะเล)แต่อยู่บนไหล่ทวีป ภายในเขตเศรษฐกิจจำเพาะจึงอยู่ในลิทธิอธิปไตยของประเทศไทยที่รักษาหาประโยชน์ได้ตาม พ.ร.บ. ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ มาตรา ๔ นิยามคำว่า ราชอาณาจักร “หมายความว่ารวมถึง เขตไหล่ทวีปที่เป็นสิทธิของประเทศไทย ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและตามสัญญาเกี่ยวกับต่างประเทศด้วย” ซึ่งต่อมาได้มี พระบรมราชโองการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของราชอาณาจักรไทยเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๒๔ และได้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ โดยประกาศว่า “เขตเศรษฐกิจจำเพาะของ ราชอาณาจักรไทย ได้แก่บริเวณที่อยู่ถัดออกจากทะเลอาณาเขตของราชอาณาจักรไทย มีความกว้าง ๒๐๐ ไมล์ทะเล วัดจากเส้นฐานที่ใช้วัด ความกว้างของทะเลอาณาเขต”

สิทธิในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของราชอาณาจักรไทย

ก) ลิทธิอธิปไตยอันที่จะสำรวจและแสดงประโยชน์อนุรักษ์และจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลาย ทั้ง ที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต บนพื้นดินท้องทะเลและใต้พื้นดินท้องทะเล และในห้วงน้ำเหนือขึ้นไปถึงลิทธิอธิปไตย ในส่วนที่ เกี่ยวกับกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อสำรวจและแสดงประโยชน์ทางเศรษฐกิจในเขตดังกล่าว การผลิตพลังงานจากน้ำ กระแสน้ำ กระแสลม

- ข) อำนาจเกี่ยวกับ

- ๑) การสร้างและการใช้เกาะเทียม สิ่งติดตั้งและโครงสร้างต่าง ๆ

- ๒) การสำรวจเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทางทะเล

- ๓) การรักษาสภาพแวดล้อมทางทะเล

ค) สิทธิอื่นใดซึ่งมีตามกฎหมายระหว่างประเทศในเขตเศรษฐกิจจำเพาะนี้เสรีภาพในการเดินเรือและการบินผ่าน และการวางสายเคเบิล และท่อใต้น้ำให้เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ ในกรณีนี้เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ของราชอาณาจักรไทยอยู่ประชิดหรือตรงข้ามกับเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งอื่น รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย พร้อมทั้งจะเจรจากับรัฐชายฝั่งที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างกันต่อไป บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมีผลดังนี้

๑)การบังคับใช้ของกฎหมายแห่งราชอาณาจักรไทย ขยายอำนาจบังคับใช้ออกไปนอกอาณาเขตพื้นทีของประเทศ ได้อีกถึง ๒๐๐ ไมล์ทะเล นับต่อจากทะเลอาณาเขตเฉพาะ ตามเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น มิใช่ทุกกรณีทั้งมิใช่ การขยายเขตพื้นที่ของประเทศออกไปแต่อย่างใดเขตพื้นที่ของ ประเทศยังคงมีเขตแห่งดินแดนเท่าเดิม มิได้เปลี่ยนแปลง ขนาดของประเทศให้กว้างขวางใหญ่โตเพิ่มขึ้นอีกแต่อย่างใด เพียงแต่สิทธิอธิปไตยของราชอาณาจักรไทยเป็นรัฐชายฝั่ง ในการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเล ในเขต๒๐๐ไมล์ สามารถกระทำได้โดยชอบทั้งมีอำนาจบังคับใช้กฎหมายของ ประเทศไทยเหนือเขตพื้นที่ดังกล่าวได้ด้วย แต่อย่างไรก็ดีหากมีการกระทำความผิดต่อกฎหมาย ของประเทศไทยศาลไทยก็มีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิด ได้ดังจะเห็นได้จาก พ.ร.บ. ปีโตรเลียม พ.ศ.๒๕๑๔ มาตรา๔ ได้บัญญัติว่า “ราชอาณาจักรหมายรวมถึงเขตไหล่ทวีปที่ เป็นสิทธิของประเทศไทย” เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ดังกล่าว ในการสอบสวนดำเนินคดีอาญาย่อมตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งอาญามาตรา ๒๐ ที่บัญญัติว่า “ถ้าความผิด ซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย ให้ัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงาน สอบสวนผู้รับผิดชอบหรือจะมอบหมายหน้าที่นั้นให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบ ทำการสอบสวนแทนก็ได้” ความผิดที่อยู่ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๒๐ นี้ถือเอาการที่ได้กระทำลงนอกราชอาณาจักร โดยถือการกระทำ ตามความเป็นจริงเป็นหลักพิจารณาว่ากระทำลงนอกเขตประเทศไทยหรือไม่และการกระทำนั้นต้องมีโทษ ตามกฎหมายไทยตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาอีกด้วย ส่วนการกระทำผิดบนเรือหรืออากาศยานต่างประเทศที่อยู่ในเขตประเทศไทย เป็นการกระทำความผิด ในราชอาณาจักร การสอบสวนอยู่ภายใต้มาตรา ๑๘,๑๙ อยู่แล้ว

- 5. ผลของการสอบสวนที่ไม่เป็นธรรม ไม่มีอำนาจสอบสวน หรือกระทำโดยมิชอบโดยประการอื่นใด การสอบสวนที่ไม่เป็นธรรม ไม่มีอำนาจสอบสวน หรือกระทำโดยมิชอบโดยประการอื่นใดย่อมมีผลกระทบ ต่อกระบวนการสอบสวนดำเนินคดีอาญาในด้านต่าง ๆ หลายประการอันอาจจะเป็นผล ดังนี้
 - ๑. พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้องคดี มาตรา ๑๒๐ “ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวน ในความผิดนั้นก่อน” การสอบสวนที่ไม่เป็นธรรม การสอบสวนที่กระทำโดยเจ้าพนักงานไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายนอกเขต ท้องที่ของตน การปฏิบัติดังกล่าวย่อมเป็นผลกระทบต่อระบบการสอบสวนดำเนินคดีตั้งแต่แรกเริ่มการสอบสวน เมื่อการสอบสวนได้กระทำโดยมิชอบตั้งแต่แรกเริ่มดำเนินการเสียเช่นนี้แล้วการดำเนินการทั้งหลาย ภายหลังต่อมา จึงย่อมมิชอบมาด้วยเช่นกัน ดังนั้น การสอบสวนที่มีชอบในกรณีเช่นนี้จึงเป็นการสอบสวนที่มีชอบเสียไปทั้งหมด เกิดผลคือ*การสอบสวนที่มีชอบ=ไม่มีการสอบสวน มีผลตาม ป.วิ.อาญา มาตรา๑๒๐คือ“ห้ามมิให้พนักงานอัยการ ยื่นฟ้องคดีนั้นต่อศาลเพราะไม่มีการสอบสวนคดีนั้นก่อน”นั่นเอง
 - ๒) เริ่มกระบวนการสอบสวนโดยชอบ แต่ต่อมากระทำโดยมิชอบ เช่น ก. ในการสอบปากคำพยาน พนักงานสอบสวนตกเตือนพูดให้ท้อใจหรือใช้กลอุบายอื่นเพื่อป้องกันมิให้พยาน ให้ถ้อยคำซึ่งอยากจะทำให้ด้วยความเต็มใจอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๓๓ ซึ่งพนักงานสอบสวนจะกระทำมิได้ ข. กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติตาม ม ๑๓๓ ทวิและ ๑๓๓ ตริ ค. การสอบสวนผู้ต้องหาตาม ม. ๑๓๔ , ๑๓๔/๑ เรื่องการสอบถามว่ามีทนายความหรือไม่ มาตรา ๑๓๔/๒, ๑๓๔/๓, ๑๓๔/๔ ง. การถามปากคำผู้ต้องหาฝ่าฝืนมาตรา ๑๓๕ ที่ห้ามพนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใดๆซึ่งเป็นการ ให้คำมั่น สัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใดๆเพื่อจูงใจให้เขาให้การ อย่างไรก็ดี ในเรื่องที่ต้องหานั้น กรณีที่มีการกระทำโดยมิชอบในข้อ ๒. ดังกล่าวข้างต้น เป็นการมิชอบเพียงบางส่วนโดยมิได้กระทบถึง กระบวนการสอบสวนทั้งหมด กรณีเช่นนี้ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยว่า “การจับกุมคุมขังที่มีชอบไม่ทำให้การสอบสวน ที่ชอบเสียไป”

• ๖. อำนาจสอบสวนเสร็จสิ้นเมื่อใด

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าอำนาจสอบสวนเกิดขึ้นเมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นแล้วเท่านั้น กล่าวคือ หากไม่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ก็ไม่เกิดอำนาจสอบสวน เมื่ออำนาจสอบสวนเกิดขึ้นแล้ว กระบวนการสอบสวนก็จะดำเนินเรื่อยไปตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ และอำนาจของพนักงานสอบสวน เพื่อรู้ตัวผู้กระทำความผิดเพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิดเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือ ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐาน กฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวนไว้อย่างกว้างขวาง แต่อย่างไรก็ดีการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนก็ต้องกระทำภายในขอบเขตของ คดีนั้น ๆ เท่านั้น จากกระทำการนอกกรอบมิได้ ระยะเวลาของการสอบสวน กฎหมายมิได้กำหนดระยะเวลาของการสอบสวนไว้อย่างชัดเจนว่าแต่ละคดีจะต้องกระทำให้แล้วเสร็จภายใน ระยะเวลาเท่าใดเพียงแต่กำหนดไว้เป็นหลักว่าเมื่ออำนาจสอบสวนเกิดขึ้นแล้วการสอบสวนจะต้องกระทำโดยรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม ให้เริ่มการสอบสวนโดยมีชักช้าจะทำได้ เวลาใดก็ได้โดยผู้ต้องหาไม่ต้องอยู่ด้วย ดังนั้น การสอบสวนจึงไม่อาจจะกำหนดเวลาให้แน่นอนตายตัวลงได้อย่างแน่ชัดแล้วแต่พฤติการณ์ลักษณะ ของแต่ละคดีภูมิประเทศจำนวนพยานหลักฐานความซับซ้อนของแต่ละคดีโดยพนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวม พยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่จะทำได้เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาเพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิดเพื่อพิสูจน์ ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหานั้นเอง

อำนาจสอบสวนเสร็จสิ้น มาตรา ๑๔๐ : เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวน เห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้วให้จัดการ อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ๑). ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิดและความผิดนั้นมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๓ ปี ให้พนักงานสอบสวนงดการสอบสวน และบันทึกเหตุทิ้งไว้ แล้วให้ส่งบันทึกพร้อมสำนวนไปยังพนักงานอัยการ ถ้าอัตราโทษเกิน ๓ ปี ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการพร้อมทั้งความเห็นที่ควรให้แจ้ง การสอบสวน ถ้าพนักงานอัยการสั่งให้แจ้ง หรือให้ทำการสอบสวนต่อไปให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามนั้น ๒). ถ้ารู้ตัวผู้กระทำความผิด ให้ใช้บทบัญญัติในสี่มาตราต่อไปนี้ จากบทบัญญัติดังกล่าว เห็นว่าบทบาทอำนาจหน้าที่ของพนักงานในการสอบสวนคดีอาญาได้เริ่มขึ้นเมื่อมี การกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น เริ่มสอบสวน - มาตรา ๑๓๐ รวบรวมหลักฐาน - มาตรา ๑๓๑

- อำนาจ
- - มาตรา ๑๓๒ ออกหมายเรียกพยาน
- - มาตรา ๑๓๓ สอบสวนผู้ต้องหา
- - มาตรา ๑๓๔, ๑๓๔/๑ , ๑๓๔/๒ , ๑๓๔/๓ , ๑๓๔/๔ , ๑๓๕ สิ้นสุดอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวน
- - มาตรา ๑๔๐ พนักงานอัยการเริ่ม
- - มาตรา ๑๔๐ สั่งสอบสวนเพิ่มเติม มาตรา ๑๔๑,๑๔๓ สั่งให้เปรียบเทียบคดีมาตรา ๑๔๔ ปัญหาที่เกิดขึ้น เมื่อพนักงานสอบสวนส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการแล้ว ต่อมาพนักงานสอบสวนเห็นว่ามีความผิดฐาน บางอย่างหรือพยานบางคนที่เป็นประโยชน์ต่อคดีจึงออกหมายเรียกพยานมาสอบสวนเพิ่มอีก แต่พยานไม่ไปพบ พนักงานสอบสวนตามหมายเรียก พนักงานสอบสวนจึงดำเนินคดีกับพยานนั้นฐานขัดหมายเรียกพยานถูกฟ้องเป็น คดีอาญาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติแบ่งแยกบทบาทอำนาจหน้าที่ของ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและศาลไว้ชัดเจนแล้วว่าขั้นตอนใดอยู่ในอำนาจหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานใดซึ่งหน่วยงานอื่นจะก้าวล่วงเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยมิได้ ในการสอบสวนคดีอาญานั้น เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบการสอบสวนคดีนั้นเห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้ว ก็จะมีความเห็นในคดีตามประเภทของคดีดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา๑๔๐ และส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการ นับแต่ บัดนั้นอำนาจสอบสวนสิ้นสุดลงทันทีที่พนักงานสอบสวนจะเข้าไปดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีนั้น โดยที่พนักงานอัยการมิได้มีคำสั่งใดมิได้มีฉะนั้นจะเกิดความสับสนเสียหายต่อคดีขึ้น โดยพนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้มีอำนาจ หน้าที่ในขณะมิได้รู้เห็นด้วย ทั้งนี้ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่๙/๒๔๘๑ การที่พนักงานสอบสวนออกหมายเรียกพยาน มาเพื่อสอบสวนเป็นพยานในคดีดังกล่าวโดยผลการจึงไม่ชอบ เพราะหมดอำนาจสอบสวนแล้ว จึงไม่มีอำนาจออก หมายเรียก การที่พยานไม่ยอมไปพบพนักงานสอบสวนดังกล่าวไม่มีความผิดอาญา

- ๗. พนักงานอัยการสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติม

สั่งให้เปรียบเทียบคดี และมาตรการชะลอการฟ้อง การสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติม เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวน ตรวจสอบสำนวนอาจจะมีคำสั่ง

๑. สั่งฟ้อง ๒. สั่งไม่ฟ้อง ๓. สั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม เนื่องจากพนักงานอัยการไม่มีอำนาจสอบสวน จึงไม่อาจกระทำโดยตนเองได้กฎหมายจึงให้อำนาจพนักงาน อัยการ “สั่ง” ให้สอบสวนในประเด็นแห่งคดีข้อใดข้อหนึ่งได้เช่น สั่งให้สอบสวน ดังนี้ ๑. ประเด็นที่ ๑ ๒. ประเด็นที่ ๒ ๓. ประเด็นที่ ๓ เมื่อได้รับคำ “สั่ง” ดังกล่าว “ให้” พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมคำว่า “ให้” หมายความว่า “ต้อง” ปฏิบัติตาม “คำสั่ง” มิฉะนั้นหากไม่ปฏิบัติก็จะเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ พนักงานสอบสวน จะได้แย่งคัดค้านคำสั่งของพนักงานอัยการมิได้เพราะในห้วงเวลานั้นเป็นบทบาทอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินคดีในห้วงเวลานั้นนั่นเอง

- สอบสวนเฉพาะประเด็นที่มีคำสั่ง เนื่องจากคำสั่งของพนักงานอัยการดังกล่าว พนักงานสอบสวนจึงมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับคดีนั้นได้ อีกครั้งหนึ่ง “เฉพาะประเด็น”ตามคำสั่งเท่านั้น พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนประเด็นอื่นนอกเหนือจาก ที่พนักงานอัยการมีคำสั่งมิได้จะต้องสอบสวนให้ครบตามคำสั่งทุกประเด็น แม้จะเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อคดีก็ทำมิได้ เพราะการสอบสวนครั้งหลังนี้ เป็นการกระทำตามคำสั่งของพนักงานอัยการซึ่งรับผิดชอบการดำเนินคดีใน ขณะนั้นนั่นเอง การสั่งให้เปรียบเทียบคดี นอกจากการสั่ง ฟ้อง -ไม่ฟ้อง - ให้สอบสวนเพิ่มเติม ดังกล่าวข้างต้นแล้ว มาตรา๑๔๔ บัญญัติว่า ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดซึ่งอาจเปรียบเทียบได้ ถ้าเห็นสมควรพนักงานอัยการมีอำนาจดังต่อไปนี้ ๑). สั่งให้พนักงานสอบสวนพยายามเปรียบเทียบคดีนั้น แทนการที่จะส่งผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ ๒). เมื่อผู้ต้องหาถูกส่งมายังพนักงานอัยการแล้ว สั่งให้ส่งผู้ต้องหาพร้อมด้วยสำนวนกลับไปยังพนักงาน สอบสวนให้พยายามเปรียบเทียบคดีนั้น หรือถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้พนักงานสอบสวนอื่นที่มีอำนาจจัดการ เปรียบเทียบให้ก็ได้ ***คดีความเปรียบเทียบได้ คืออะไร คือคดีอาญาที่เล็กกันได้ตาม มาตรา ๓๗ คดีเหล่านี้เป็นความผิดที่ไม่รุนแรงมากนักอัตราโทษไม่สูงและ มีผลกระทบต่อผู้เสียหายเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อบุคคลภายนอกกฎหมายจึงให้เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ ในคดีนั้น ๆ ว่าควรให้คดีเล็กกันหรือไม่โดยการเปรียบเทียบคดี ทั้งนี้ให้เป็นดุลพินิจ สิทธิขาดของเจ้าพนักงาน เป็นชั้น ๆ ดังนี้ ๑. การเปรียบเทียบโดยพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานผู้ มีอำนาจ ตาม ม.๓๘ ๒. การเปรียบเทียบโดยคำสั่งของพนักงานอัยการ ม.๑๔๔ มาตรา ๓๘ : ความผิดตาม อนุมาตรา (๒) (๓) และ (๔) แห่งมาตรา ก่อน ถ้าเจ้าพนักงานดังกล่าวในมาตรานั้น เห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควร ได้รับโทษถึงจำคุกให้มีอำนาจเปรียบเทียบดังนี้ ๑) ให้กำหนดค่าปรับซึ่งผู้ต้องหาจะพึงชำระ ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมตามนั้น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระ เงินค่าปรับตามจำนวนที่เจ้าหน้าที่กำหนดภายในเวลาอันสมควรแต่ไม่เกินสิบห้าวันแล้วคดีนั้นเป็นอันเสร็จเด็ดขาด ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบหรือเมื่อยินยอมแล้ว ไม่ชำระเงินค่าปรับภายในเวลากำหนดใน วรรคก่อน ให้ดำเนินคดีต่อไป. เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในรัฐใด เป็นเอกสิทธิของรัฐนั้นที่จะดำเนินการรักษาความสงบเรียบร้อย เยียวยา แก่ไข ป้องกัน ปราบปราม หรือดำเนินมาตรการใด ๆ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยประชาชนอยู่ร่วมกัน ด้วยความสงบสุขต่อไป ในการดำเนินคดีอาญา รัฐจึงได้กำหนดมาตรการการดำเนินคดีไว้หลายประเภท เช่น ๑. คดีความผิดลหุโทษ ๒. คดีความผิดต่อส่วนตัว (ความผิดอันยอมความได้) ๓. คดีที่เล็กกันได้ ๔. คดีอาญาแผ่นดิน และคดีอุกฉกรรจ์

- การดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดนั้น รัฐไม่จำเป็นต้องดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดอย่างเฉียบขาด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษทางอาญา เป็นการตอบแทนการกระทำของเขาไปเสียทุกกรณีกฎหมายจึงกำหนดมาตรการในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมเป็นกรณีๆ ไป กรณีความผิดต่อส่วนตัว ผู้เสียหายจะร้องทุกข์ถอนคำร้องทุกข์ยอมความ ก็ได้ คดีเล็กน้อยโดยเปรียบเทียบ ข้อสังเกต การเปรียบเทียบตาม ม.๓๘ เป็นดุลพินิจอิสระของพนักงานสอบสวน แม้ว่าจะต้องส่งบันทึกการเปรียบเทียบ ไปยังพนักงานอัยการพร้อมสำนวนการสอบสวน ตามมาตรา ๑๔๒ วรรคสุดท้าย พนักงานอัยการตรวจสอบได้เพียง ว่าการเปรียบเทียบนั้น ชอบหรือไม่ชอบ ด้วยกฎหมายเท่านั้น จะก้าวล่วงเข้าไปตรวจสอบถึงดุลพินิจของพนักงานสอบสวนว่า “ควร” หรือ “ไม่ควร” เปรียบเทียบมิได้ ส่วนการเปรียบเทียบในชั้นพนักงานอัยการตาม มาตรา ๑๔๔ เป็นดุลพินิจสิทธิขาด ของพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการ “สั่ง” ให้พยายามเปรียบเทียบแล้ว พนักงานสอบสวน “ต้อง” ปฏิบัติตามโดย “พยายามเปรียบเทียบ” เว้นแต่ผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาจะไม่ยินยอมจึงแจ้งให้พนักงานอัยการทราบ พนักงานสอบสวนจะได้แย้ง หรือคัดค้าน “ดุลพินิจหรือคำสั่ง” ของพนักงานอัยการมิได้เช่นกัน การชะลอการฟ้อง นอกจากการสั่ง ฟ้อง – ไม่ฟ้อง หรือสั่งให้พยายามเปรียบเทียบคดีดังกล่าวมาแล้ว มาตรการชะลอการฟ้อง Suspend Prosecution, ได้ถูกนำมาใช้ในการดำเนินคดีโดยรัฐฝ่ายบริหารอีกด้วย โดยเห็นว่าคดีบางประเภท หรือ ผู้กระทำความผิดบางคนเมื่อกระทำความผิดขึ้นแล้ว เมื่อพิจารณาถึงประเภทของคดีเช่น การกระทำโดยประมาท หรือสถานะ ของผู้ต้องหา พฤติการณ์แห่งการกระทำ ความสำนึกผิดการเยียวยาต่อผู้เสียหายอาจไม่มีความจำเป็นต้องฟ้องคดี ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อสังคมมากกว่าเสียอีกเขาจึงใช้มาตรการชะลอการฟ้องคดีนั้นภายใต้เงื่อนไขเช่น คุณสมบัติตามกำหนดเวลาที่เห็นสมควร ประเทศญี่ปุ่นใช้มาตรการชะลอการฟ้องมาหลายปีและเป็นผลดีต่อประเทศของเขาอย่างยิ่ง ประเทศไทยได้ศึกษาถึงมาตรการนี้ด้วย แต่บางหน่วยงานไม่เห็นพ้องด้วยจึงยังไม่เกิดผล มีผู้ถูกฟ้องคดี มากมาย จนเป็นเหตุให้มีผู้ต้องคำพิพากษาเป็นจำนวนมาก แม้ว่าศาลอาจใช้ดุลพินิจพิพากษา ว่า จำเลยกระทำ ผิดต้องฟ้อง แต่มีเหตุอันควรปราณีศาลจึงพิพากษาให้ลงโทษจำคุกแต่ให้รอการลงโทษจำคุกไว้ก็ตาม ก็เป็นเหตุให้ จำเลยเหล่านั้นมีประวัติต้องคดีอาญามาแล้ว ส่วนการชะลอการฟ้องนั้น ถ้าผู้ต้องหาได้ปฏิบัติผิดเงื่อนไข พนักงานอัยการก็สามารถสั่งไม่ฟ้องภายหลังได้ เขาก็ไม่มีมลทินมัวหมองซึ่งเป็นผลดีกว่ามาก สรุป อำนาจสอบสวนมีความสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมในระบบ “การดำเนินคดีโดยรัฐ” ซึ่งจะต้องเริ่มต้นจาก การสอบสวน อำนาจสอบสวนมีผลกระทบต่อนิติและเสรีภาพของประชาชนมากมาย เช่น ออกหมายเรียก หมายค้น หมายจับ อันมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลทั้งสิ้น แต่เพื่อให้การรวบรวมหลักฐานบรรลุผลให้ทราบ รายละเอียดแห่งการทำความผิดเพื่อพิสูจน์ความผิด หรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหากฎหมายจึงให้พนักงานสอบสวน มีอำนาจอย่างกว้างขวางเพื่อประโยชน์ของคดีนั้น ๆ เท่านั้น

๒.แนวปฏิบัติ ตามคำสั่ง ตร.ที่๔๑๙/๒๕๕๖ เรื่อง
การอำนวยความสะดวกในคดีอาญา การทำ
สำนวนการสอบสวน และมาตรการควบคุม
ตรวจสอบเร่งรัดการสอบสวนคดีอาญา

๑.๑ ในการสอบปากคำบุคคลต้องสงสัยหรือ
กรณีมีผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษที่สถานีตำรวจ
และ การสอบปากคำฐานะพยาน

๑.๒ การสอบปากคำผู้ต้องหา

๑.๑ ในการสอบปากคำบุคคลต้องสงสัยหรือกรณีมีผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษที่สถานีตำรวจ

การสำนวนการสอบสวน

๑. การบันทึกคำให้การของบุคคล การถามปากคำและการบันทึกคำให้การของผู้กล่าวหา ผู้ต้องหาและพยานให้ถือ ปฏิบัติตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๘ บทที่ ๕ และ กฎหมายมิได้บังคับว่าจะต้อง ถามผู้กล่าวหาหรือพยานอย่างไรบ้าง เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนต้อง พิจารณาในการสอบสวนถาม ถ้อยคำของเขาที่อาจเป็นประโยชน์หรือก่อให้เกิดประโยชน์แก่คดี

๑.๑ การบันทึกคำให้การผู้กล่าวหา และพยาน

๑.๑.๑ แนวการถามปากคำเพื่อบันทึกคำให้การผู้กล่าวหา และพยาน มีดังนี้

(๑) มีภูมิลำเนาและพักอาศัยอยู่ที่ใด(ที่พักอาศัยจริง) สถานที่พัก อาศัยเป็นภูมิลำเนาถาวรหรือชั่วคราว ถ้าเป็นสถานที่เช่าควรให้ปรากฏว่ามีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ใด บ้านบิดามารดา ญาติ พี่น้องอยู่ที่ใด และจะย้ายไปที่ใด เมื่อใดหรือไม่ สถานที่ทำงานอยู่ที่ใด นอกจาก สถานที่ดังกล่าวแล้วสามารถติดต่อได้ที่ใดอีกหรือไม่(ถ้ามีให้ระบุ) หมายเลขโทรศัพท์ หรือช่องทางอื่นๆ ที่ใช้ในการติดต่อ เช่น บุคคลที่สามารถติดต่อได้

(๒) เกี่ยวข้องกับคดีนี้อย่างไร

(๓) เหตุที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร ทราบหรือรู้เห็นเหตุการณ์อย่างไร (โดยละเอียด)

(๔) มีผู้ใดทราบ หรือรู้เห็นเหตุการณ์ หรือมีพยานหลักฐาน อันใดอีกหรือไม่

(๕) จะอ้างผู้ใด เอกสารใด หรือ วัตถุใดเป็นพยานหลักฐาน ในคดีหรือไม่ ถ้ามีการอ้างให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ในคำให้การและดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน เข้าสำนวนการสอบสวนตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

(๖) คำถามอื่นๆ เพื่อให้ครบถ้วนสมบูรณ์

(๗) เคยรู้จักหรือมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้หนึ่งผู้ใดในคดีมาก่อนหรือไม่

๑.๑.๒ การบันทึกคำให้การเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้าย ให้บันทึก ให้ปรากฏว่าทรัพย์สินที่เสียหายมีอะไรบ้าง ราคาเท่าใด (บันทึกรูปพรรณและหลักฐานการได้มาแห่งกรรมสิทธิ์ ของทรัพย์สินโดยละเอียด เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาในเมื่อพบทรัพย์สินที่หายในภายหลัง)

๑.๑.๓ การบันทึกปากคำเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของกลาง ที่ยึดได้จากคนร้าย ให้บันทึกว่าของกลางนั้นเป็นของเจ้าทรัพย์สินหรือไม่ มีหลักฐานการได้มาแห่งกรรมสิทธิ์ อย่างไร จำได้เพราะเหตุใด มีตำหนิรูปพรรณและเครื่องหมายอะไรเป็นสำคัญ (ในกรณีที่ผู้ต้องหา ไม่ได้แย่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของกลาง ให้บันทึกไว้ให้ปรากฏในบันทึกคำให้การผู้ต้องหาด้วย)

๑.๑ ในการสอบปากคำบุคคลต้องสงสัยหรือกรณีมีผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษที่สถานีตำรวจ

๑.๑.๔ การบันทึกปากคำผู้กล่าวหาหรือพยาน

ตรงบรรทัด “เกี่ยวข้องเป็น อะไรกับคู่กรณี” ให้พิจารณาว่าผู้ให้ถ้อยคำ (ผู้กล่าวหาหรือพยาน) เกี่ยวข้องเป็นอะไรกับผู้ต้องหาหรือ ผู้กล่าวหาหรือไม่ ถ้าไม่เกี่ยวข้องให้บันทึกว่าไม่เกี่ยวข้อง แต่ถ้าเกี่ยวข้องตามฐานะของผู้ให้ถ้อยคำ เช่น เป็นบิดา มารดา คู่สมรส ญาติพี่น้อง ตามสายโลหิตของผู้ต้องหาหรือผู้กล่าวหา ซึ่งจะทำให้มีผลกับการฟัง พยานหรือความรับผิดชอบทางอาญาให้บันทึกฐานะของผู้ให้ถ้อยคำตรงบรรทัดเกี่ยวข้องเป็นอะไรกับคู่กรณี เช่น เป็นบิดาของผู้ต้องหาหรือผู้กล่าวหา หรือเป็นสามีของผู้ต้องหาหรือพยาน

๑.๑.๕ การบันทึกปากคำและการแจ้งสิทธิผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็ก อายุไม่เกินสิบแปดปี

ให้ถามปากคำและแจ้งสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๓ ทวิ

๑.๑.๖ การบันทึกปากคำผู้เสียหายในคดีที่ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกเอา ค่าสินไหมทดแทน ให้แจ้งสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๔/๑

๑.๑.๗ การบันทึกปากคำผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

การถาม ปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๓ วรรคสี่

๑.๑.๘ การบันทึกปากคำพยานผู้เชี่ยวชาญการพิเศษ หรือแพทย์ผู้ตรวจ ชันสูตรบาดแผล หรือศพ ซึ่งได้ออกรายงานผลการตรวจไว้แล้ว ไม่ต้องบันทึกปากคำอีก เว้นแต่กรณี มีประเด็นที่ต้องสอบสวนนอกเหนือจากรายงานผลการตรวจ หรือมีประเด็นอื่นที่ยังไม่สิ้นสงสัย ๓.๑.๑.๙ การบันทึกปากคำผู้กล่าวหาหรือพยาน กรณีมีผู้ร่วมถามปากคำให้บันทึก รายละเอียด ชื่อ ชื่อสกุล สถานภาพ ที่อยู่ ของผู้เข้าร่วมในการถามปากคำไว้โดยละเอียดชัดเจนเพียงพอที่จะ สามารถติดตามตัวในภายหลังได้

๑.๒ การสอบปากคำผู้ต้องหา

๑.๒ การบันทึกคำให้การผู้ต้องหา

๑.๒.๑ การถามคำให้การเพื่อบันทึกคำให้การผู้ต้องหา นอกจากถาม คำให้การตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔ วรรคแรก แล้ว เพื่อป้องกันการผิดตัว และเพื่อทราบความเป็นมาแห่งชีวิต และความประพฤติอันเป็นอาชญาของผู้ต้องหา ให้ใช้แนวการถาม คำให้การเพิ่มเติมดังนี้

๑) มีหมายความหรือไม่(คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิตหรือ ผู้ต้องหาไม่อายุไม่เกินสิบแปดปี ในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา) หรือมีหมายความหรือไม่ ถ้าไม่มี ต้องการหมายความหรือไม่(คดีที่มีอัตราโทษจำคุกนอกจากคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิตหรือผู้ต้องหา มีอายุไม่เกินสิบแปดปี)

๒) ทราบและเข้าใจข้อหาที่พนักงานสอบสวนแจ้งให้ทราบหรือไม่ จะให้การอย่างไร

๓) ก่อนคดีนี้เคยต้องโทษคดีอาญามาก่อนหรือไม่

๔) มีภูมิลำเนาและพักอาศัยอยู่ที่ใด(ที่พักอาศัยจริง)สถานที่พัก อาศัยเป็นภูมิลำเนาถาวรหรือชั่วคราว ถ้าเป็นสถานที่เช่าควรให้ปรากฏว่ามีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ใด บ้านบิดา มารดา ญาติ พี่น้องอยู่ที่ใด และจะย้ายไปที่ใด เมื่อใดหรือไม่ สถานที่ทำงานอยู่ที่ใด นอกจากสถานที่ ดังกล่าวแล้วสามารถติดต่อได้ที่ใดอีกหรือไม่(ถ้ามีให้ระบุ) หมายเลขโทรศัพท์ หรือช่องทางอื่นๆ ที่ใช้ในการ ติดต่อ เช่น บุคคลที่สามารถติดต่อได้

๕) กระทำผิดจริงตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่

๖) จะอ้างผู้ใด เอกสารใด หรือ วัตถุใดเป็นพยานหลักฐานในคดี หรือไม่ ถ้ามีการอ้างให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ในคำให้การและดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน เข้าสำนวนการสอบสวนตามอำนาจหน้าที่ต่อไป (๗) คำถามอื่นๆ เพื่อให้ครบถ้วนสมบูรณ์

๗) เคยรู้จักหรือมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้หนึ่งผู้ใดในคดีมาก่อนหรือไม่

๑.๒.๒ การบันทึกคำให้การเกี่ยวกับการแจ้งข้อหาจะต้องมีหลักฐานตามสมควร ว่าผู้ใช้นั้นจะได้กระทำความผิดตามข้อหา นั้น และการแจ้งข้อหาจะต้องบันทึกรายละเอียดการกล่าวหาว่า ผู้ต้องหาทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร อันเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ผู้ต้องหาได้ก่อขึ้น และยืนยันให้ ผู้ต้องหาทราบด้วยการกระทำของผู้ต้องหานั้นเข้าข่ายเป็นความผิดฐานใด

๑.๒.๓ การบันทึกคำให้การผู้ต้องหาเกี่ยวกับการแจ้งสิทธิ ในการถาม คำให้การผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่า

(๑) ผู้ต้องหาสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การ ถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

(๒) ผู้ต้องหาสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการ สอบปากคำตนได้ เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างใดก็ให้ จดคำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจ ให้การเลยก็ให้บันทึกไว้

๑.๒.๔ การบันทึกคำให้การผู้ต้องหา กรณีมีผู้ร่วมถามคำให้การ ให้บันทึกรายละเอียด ชื่อ ชื่อสกุล สถานภาพ ที่อยู่ ของผู้เข้าร่วมในการถามคำให้การไว้โดยละเอียดชัดเจน เพียงพอที่จะสามารถติดตามตัวในภายหลังได้ ๓.๑.๒.๕ การบันทึกคำให้การและการแจ้งสิทธิผู้ต้องหา ที่เป็นเด็กอายุ ไม่เกินสิบแปดปี ให้ถามคำให้การและแจ้งสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๓ ทวิ โดยอนุโลม

๓.ผังแนวปฏิบัติในการสอบปากคำของพนักงาน สอบสวน

อำนาจสอบสวน

มีห้วงระยะเวลาจำกัด คือ

๑. เริ่มเมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น ทำโดยมิชักช้า
๒. รวบรวมหลักฐาน
๓. การสอบสวนเสร็จ ส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ
๔. ทหมดอำนาจสอบสวน
๕. สอบสวนเพิ่มเติม,เปรียบเทียบตามคำสั่งพนักงานอัยการ

ตารางอำนาจการสอบสวน

เว้นแต่ : บางฐาน เช่น สมคบกันเพื่อเป็นกบฏ - ม.๑๑๔ ตระเตรียมเพื่อปลงพระชนม์ พระมหากษัตริย์ - ม. ๑๐๗ อำนาจสอบสวนไม่เกิด	๑. คิดจะกระทำผิด ๒. ตกลงใจ ๓. ตระเตรียม ปกติ ยังไม่เป็นความผิด เริ่มกระทำความผิด
พนักงานสอบสวน ห้วงเวลาการสอบสวน อำนาจสอบสวนสิ้นสุด	อำนาจสอบสวนเกิดขึ้น ม. ๑๘,๑๙ ม. ๒๐ - ให้เริ่มสอบสวนโดยมิชักช้า - ม. ๑๓๐ - ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐาน - ม. ๑๓๑ - เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมหลักฐาน ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจ - ม. ๑๓๒ - อำนาจเรียกผู้เสียหายหรือบุคคลใดมาเป็นพยาน - ม. ๑๓๓ - การสอบสวนผู้ต้องหา - ม.๑๓๔, ๑๓๔/๑, ๑๓๔/๒, ๑๓๔/๓, ๑๓๔/๔, ๑๓๕ - เมื่อการสอบสวนเสร็จ - ม.๑๔๐
พนักงานอัยการ	สั่งฟ้อง } ม.๑๔๓ สั่งไม่ฟ้อง } สั่งให้พนักงานสอบสวนเพิ่มเติม สั่งฟ้องแล้วสั่งให้พนักงานสอบสวนพยายามเปรียบเทียบ- ม. ๑๔๔

แนวปฏิบัติในการสอบปากคำของพนักงานสอบสวน

๑. การสอบสวน

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๑๑) การสอบสวน หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการทั้งหลายอันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับ ความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

การสอบสวนให้เริ่มการสอบสวนโดยมิชักช้า จะทำการในที่ไหนใด เวลาใด และแต่จะเห็นควร โดยผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย (มาตรา ๑๓๐)

กรณีคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ การสอบปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิง ให้พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นหญิง เป็นผู้สอบสวน เว้นแต่ผู้เสียหายนั้นยินยอมหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น และให้บันทึกความยินยอมหรือเหตุจำเป็นนั้นไว้ ทั้งนี้ ผู้เสียหายจะขอให้บุคคลใดร่วมในการถามปากคำนั้นด้วยก็ได้ (มาตรา ๑๓๓)

กรณีคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการข่มขืน ต่อสู้ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรงขัง ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือคดีความผิดอื่น ที่มีอัตราโทษจำคุก ซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีร้องขอ การสอบปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็กนั้น และในกรณีที่มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เห็นว่าการถามปากคำเด็กคนใดหรือคำถามใด อาจจะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ให้พนักงานสอบสวนถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เป็นการเฉพาะตามประเด็นคำถามของพนักงานสอบสวน โดยมีให้เด็กได้อ่านคำถามของพนักงานสอบสวนและห้ามมิให้ถามเด็กซ้ำซ้อนหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร (มาตรา ๑๓๓ ทวิ)

๒. อำนาจการสอบสวน

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๓ พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง แต่ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวนเว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ

กรณีรวบรวมหลักฐาน กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑ ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

๓. พนักงานสอบสวนไม่ทำการสอบสวน

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๒ พนักงานสอบสวนจะไม่ทำการสอบสวนในกรณีต่อไปนี้ก็ได้

(๑) เมื่อผู้เสียหายขอความช่วยเหลือ แต่ไม่ยอมรับร้องทุกข์ตามระเบียบ

(๒) เมื่อผู้เสียหายฟ้องคดีเสียเองโดยมิได้ร้องทุกข์ก่อน

(๓) เมื่อมีหนังสือกล่าวโทษเป็นบัตรสนเท่ห์ หรือบุคคลที่กล่าวโทษด้วยปากไม่ยอมบอกว่าเขาชื่อใคร หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อในคำกล่าวโทษหรือบันทึกคำกล่าวโทษ

๔.การแจ้งความร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ

“คำร้องทุกข์” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๗) หมายถึง การที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้นได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ

“คำกล่าวโทษ” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๘) หมายถึงการที่บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ ว่ามีบุคคลรู้ตัวหรือไม่ก็ได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งขึ้น

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๓ ผู้เสียหายอาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนได้ คำร้องทุกข์นั้นต้องปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์ ลักษณะแห่งความผิดพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่ความผิดนั้นได้กระทำความเสียหายที่ได้รับและชื่อหรือรูปพรรณของผู้กระทำความผิดเท่าที่จะบอกได้

คำร้องทุกข์นี้จะทำเป็นหนังสือหรือร้องด้วยปากก็ได้ ถ้าเป็นหนังสือต้องมีวันเดือนปีและลายมือชื่อของผู้ร้องทุกข์ ถ้าร้องด้วยปากให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ ลงวันเดือนปีและลงลายมือชื่อผู้บันทึกกับผู้ร้องทุกข์ในบันทึกนั้น

๕.การถอนคำร้องทุกข์

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๖ ผู้ร้องทุกข์จะแก้คำร้องทุกข์ระยะใด หรือจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้

ในคดีซึ่งมิใช่ความผิดต่อส่วนตัว การถอนคำร้องทุกข์เช่นนั้นย่อมไม่ตัดอำนาจพนักงานสอบสวนที่จะสอบสวน

แนวทางการสอบปากคำของพนักงานสอบสวน

๑.ผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษที่สถานีตำรวจ

เอกสารที่ต้องนำมาด้วย

- ๑.บัตรประจำตัวประชาชน ถ้าไม่มีให้นำเอกสารที่ทางราชการออกให้ เช่น หนังสือเดินทาง, ใบอนุญาตขับขี่ หรือตรวจจสอบจากข้อมูลทะเบียนราษฎร์
- ๒.เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกกล่าวหา (ถ้ามี)
- ๓.เอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่กล่าวหาทั้งหมด เช่น หลักฐานการโอนเงิน หลักฐานการหลอกลวง ประกาศเชิญชวน ภาพแชททางออนไลน์ เป็นต้น
- ๔.บันทึกรายละเอียดข้อเท็จจริงตามลำดับเหตุการณ์เรียงตามวันเวลา (ถ้ามี)
- ๕.หนังสือมอบอำนาจ(ถ้ามี)

๑.๑การสอบสวนปากคำผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต้องตอบคำถามดังนี้

- ๑.ท่านเคยมาร้องทุกข์ ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมายมาก่อนหรือไม่
- ๒.ท่านเป็นผู้เสียหายเองหรือไม่ หรือได้รับมอบอำนาจจากผู้เสียหาย ผู้เสียหายเป็นใคร มาพบพนักงานสอบสวนมีความประสงค์ใด (แจ้งความร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีอาญาตามกฎหมาย จนกว่าคดีจะถึงที่สุดหรือไม่)
- ๓.ท่านได้รับความเสียหายอย่างไร
- ๔.เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด
- ๕.คำถามอื่น ๆ ตามที่พนักงานสอบสวนสอบถาม โดยตอบคำถามตามความเป็นจริงทุกประการ

๒.ผู้ที่ถูกพนักงานสอบสวนเรียกให้มาพบเนื่องจากเป็นพยาน/เป็นผู้ต้องสงสัย/เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการถูกกล่าวหาแต่ยังไม่มีการแจ้งข้อกล่าวหา

เอกสารที่ต้องนำมาด้วย

๑.บัตรประจำตัวประชาชน ถ้าไม่มีให้นำเอกสารที่ทางราชการออกให้ เช่น หนังสือเดินทาง, ใบอนุญาตขับขี่ หรือตรวจสอบจากข้อมูลทะเบียนราษฎร์

๒.เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการชี้แจงข้อเท็จจริงที่ถูกกล่าวหาหรือเป็นพยาน เช่น หลักฐานการโอนเงิน หลักฐานการหลอกลวง ประกาศเชิญชวน ภาพแชททางออนไลน์ หนังสือสัญญาต่าง ๆ เป็นต้น

๓.บันทึกรายละเอียดข้อเท็จจริงตามลำดับเหตุการณ์เรียงตามวันเวลา (ถ้ามี)

๒.๑การสอบสวนปากคำผู้ที่ถูกพนักงานสอบสวนเรียก ต้องตอบคำถามดังนี้

๑.ท่านเคยรู้จักกับผู้กล่าวหาหรือพยานคนใดในคดีนี้หรือไม่ รู้จักอย่างไรให้อธิบาย ความสัมพันธ์ก่อนเกิดเหตุในคดี

๒.เกี่ยวกับกรณีที่ถูกกล่าวหา ท่านเกี่ยวข้องอย่างไร และรู้เห็นเหตุการณ์ใดบ้าง หรือชี้แจงข้อเท็จจริงอย่างไร

๓.เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด

๔.คำถามอื่น ๆ ตามที่พนักงานสอบสวนสอบถาม โดยตอบคำถามตามความเป็นจริงทุกประการ

๓.การสอบปากคำผู้ต้องหา

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๓๔ เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่ถูกกล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ

๓.๑การแจ้งสิทธิผู้ต้องหา

ผู้ต้องหาสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และผู้ต้องหาสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ และถ้าผู้ต้องหาได้ให้ข้อมูลที่สำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน ศาลจะลงโทษ

๔.การสอบสวนปากคำบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การถามปากคำและการสืบพยานเด็ก กำหนดวิธีปฏิบัติในการถามปากคำ การชี้ตัวผู้ต้องหาของผู้เสียหายหรือพยานการสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี รวมทั้งการสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ต้องมีนักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย โดยมีมุ่งหมายมิให้เด็กได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและสภาวะทางจิตใจจากกระบวนการยุติธรรม การดำเนินการดังกล่าวเฉพาะคดีที่กฎหมายกำหนดดังต่อไปนี้

๑.คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

๒.ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการข่มขืนต่อผู้

๓.ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ

๔.ความผิดฐานกรรโชก ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา

๕.ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี

๖.ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก

๗.ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

๘.คดีความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุก ซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีร้องขอการ

วิธีการสอบปากคำบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี (ป.วิ.อาญา มาตรา ๓๓๓ ทวิ)

๑.ให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นส่วนคดีในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก

๒.ให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็กนั้น และ

๓.ในกรณีที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เห็นว่าการถามปากคำเด็กคนใดหรือคำถามใด อาจจะ
มีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ให้พนักงานสอบสวนถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคม
สงเคราะห์เป็นการเฉพาะตามประเด็นคำถามของพนักงานสอบสวน โดยมีให้เด็กได้อ่านคำถามของพนักงาน
สอบสวนและห้ามมิให้ถามเด็กซ้ำซ้อนหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร

๔.ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องแจ้งให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็ก
ร้องขอและพนักงานอัยการทราบ รวมทั้งแจ้งให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กทราบถึงสิทธิที่จะได้รับการ
ช่วยเหลือคุ้มครองและได้รับการเยียวยาความเสียหายตามกฎหมาย

การตอบคำถามของพนักงานสอบสวนสามารถตอบคำถามพร้อมอ้างอิงถึงพยานบุคคล/พยานเอกสาร
หรือวัตถุพยานใด ๆ ที่เกี่ยวข้องได้

แนวปฏิบัติในการสอบปากคำผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษที่สถานีตำรวจ

พนักงานสอบสวน

ผู้เสียหายมาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ

สอบปากคำผู้เสียหายหรือผู้มาร้องทุกข์กล่าวโทษ
เพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น
ดังนี้

๑. พฤติการณ์และการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นและได้รับความเสียหายอย่างไร
๒. วันเดือนปี สถานที่เกิดเหตุ
๓. คำถามอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น

แนวปฏิบัติในการสอบปากคำพยาน

พนักงานสอบสวน

พยานที่ถูกเรียกมาพบ

สอบปากคำพยานเพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำ
ความผิดที่เกิดขึ้น ดังนี้

๑. ความสัมพันธ์ของพยานกับผู้เสียหายหรือผู้กระทำความผิด
๒. สอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือรู้เห็นเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร
๓. คำถามอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น

แนวปฏิบัติในการสอบปากคำผู้ต้องหา

พนักงานสอบสวน

ผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา

๑. สอบถามข้อมูล ที่อยู่
๒. แจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดและแจ้งข้อกล่าวหาให้ทราบ
๓. แจ้งสิทธิในชั้นสอบสวนให้ผู้ต้องหาทราบ
๔. สอบสวนว่าได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ โดยให้โอกาสผู้ต้องหาแก้ข้อกล่าวหาและชี้แจงข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์แก่ตน

แนวปฏิบัติในการสอบปากคำบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

พนักงานสอบสวน

บุคคลอายุไม่เกิน ๑๘ ปี

แจ้งสิทธิให้บุคคลดังกล่าวทราบดังนี้

๑. ให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก
๒. ให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็กนั้น และ
๓. สิทธิในการตอบคำถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์
๔. สิทธิที่จะไม่ตอบคำถามที่ซ้ำซ้อนกันหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันควร
๕. สอบปากคำเกี่ยวกับเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือรู้เห็นเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร